

Konversion

Konversion defineres som det forløb eller den proces, der foregår, når en person omvender sig til en religion og derved antager en ny identitet. Der kan både være tale om personer, der ikke tidligere har været praktiserende inden for deres religion, og om personer, der går fra en religion til en anden. Konversion indebærer derved, at der sker en forandring med personen.¹⁸ Ofte vil en person, der er konverteret til en religion være mere engageret i den pågældende religion, end folk der er født ind i den.

Lewis Rambo (1993) har opstillet syv stadier, der karakteriserer den proces, som mange gennemgår, når de konverterer.

Tabel 1: Konversion

Kontekst	Personer, der konverterer, er ofte i en livssituation, hvor de er særligt modtagelige for input.
Krise	Det kan være unge, der lige er flyttet til en storby for at studere eller andre, som har svært ved at finde fodfæste i livet. Konversion foretages oftest af unge mennesker.
Søgen	I deres søgen efter mening kan religiøse grupper være dem, der kan hjælpe personen ud af krisen.
Møde	Mødet med den religiøse gruppe kan foregå på mange måder. Strøget i København og internettet er nogle af de hyppigste steder.
Interaktion	Herefter mødes de to parter for at finde ud af, om konvertitten finder det, han/hun søger.
Forpligtelse	Herefter kan personen antage en mere forpligtende rolle i forhold til at være trofast over for gruppens værdier.
Konsekvenser	Som slutstadium vil den omvendte tage konsekvenserne af at være omvendt i forhold til spiseregler, påklædning, opførsel, venner, økonomiske forhold osv.

Maksimalisme og minimalisme

Begreberne om minimalisme og maksimalisme kan bruges, når man vil forklare, hvorfor og hvordan religion kan skabe konflikter mellem forskellige personer eller mellem forskellige samfund.

Begreberne handler om, hvor meget religion bør fylde i et samfund eller i en persons liv. Modellen er udtænkt af den amerikanske religionsforsker *Bruce Lincoln*.

¹⁸ Inspiration fra: *Islam, Danske Verdensreligioner*, Gyldendal 2006.

Er man *maksimalist*, ønsker man, at religion omfatter alt i både det offentlige og private rum, dvs. alt lige fra påklædning og børneopdragelse til politik og uddannelse osv.

For *minimalisten* derimod vil religion kun fylde en lille del i personens liv.

Der er her tale om en skala fra at være super-maksimalist til at være super-minimalist. Et eksempel på en minimalist kan være en person, der betegner sig selv som kristen, men som kun går i kirke juleaften og ikke ellers interesserer sig for sin religion. Et eksempel på en mere maksimalistisk holdning kunne være folkekirke-kristne, som lever efter de kristne værdier, støtter folkekirken aktivt, og som deltager i den offentlige debat om fx kirkelig vielse af homoseksuelle.

Maksimalisme- og minimalisme-diskussionen har ikke noget med tekstforståelse at gøre (altså, om man læser Bibelen fundamentalistisk eller eksistentialistisk), og man kan derfor sagtens forestille sig, at maksimalisten udtaler sig positivt om vielsen af homoseksuelle.

Det er meget forskelligt, hvordan og hvor meget forskellige landes regeringer blander sig i befolkningens religiøsitet. I de fleste lande i Europa har statsmagten en minimalistisk rolle, idet den ikke blander sig ret meget i folks religiøsitet. Saudi-Arabien derimod har en maksimalistisk tilgang, idet kønsadskillelse, klædedragt, ægteskab og alkohol bestemmes og begrundes ud fra religiøse hensyn. Et land som USA ligger et sted derimellem, hvor fx abortlovgivning er streng med henvisning til religiøse holdninger.

Jan Hjärpe: Indhold, funktion og engagement

Den svenske forsker Jan Hjärpe har udviklet en model, der uddyber nogle af de aspekter, som berøres i minimalisme-maksimalisme-modellen. Han skelner mellem: Indhold, funktion og grad af engagement. Hans model er oprindeligt brugt i forbindelse med analyse af muslimer, men den kan bruges til at analysere alle trossamfund.

På indholdssiden definerer han *modernisten* og *traditionalisten*. Traditionalisten har konservative tolkninger, hvorimod modernisten vil forsøge at tilpasse tolkninger til tiden.

Begreberne *sekularist* og *islamist* drejer sig om, hvor meget religion skal fylde på samfundsplan. Sekularisten ønsker at adskille religion og politik, hvor islamisten/ikke-sekularisten ønsker at religion og politik er to sider af samme sag. Når Jan Hjärpe bruger ordet "islamist" om denne holdning skyldes det som sagt, at han analyserer muslimer.

Endelig vil man inden for den enkelte religion også finde personer med vidt forskelligt engagement.

Tabel 2: Jan Hjärpes model

Indhold	Modernist	Traditionalist
Funktion	Sekularist	Islamist /ikke sekularist
Engagement	Entusiasme – ligegyldighed – afstandtagen	

Jan Hjärpes model er god, hvis man vil påvise, at uenigheder mellem forskellige mennesker ikke kun defineres ud fra, om man er kristen, muslim eller jøde. Derimod vil tekstsyn, altså hvordan man tolker indhold, og religionens funktion i forhold til politik og den enkeltes engagement, spille en langt større rolle. Man kan derfor forestille sig, at en modernistisk, sekulær, ligegyldig kristen og muslim vil have meget mere til fælles end en traditionalistisk, islamistisk/ikke-sekulær, entusiastisk trosfælle.

Holdning til omverdenen

Det følgende handler om en række religionssociologiske begreber, som er nyttige, når man vil lave en religionsfaglig analyse af den troendes holdning til omverdenen.

Os og dem

Når man taler om andre mennesker eller religiøse grupper, kan der være en tendens til, at man forsøger at dele verden op i *os* og *dem* og gøre "de andre" stereotype, dvs. ens. Det kan man kalde *essentialisme*. Det betyder, at man til lægger *den anden* nogle bestemte egenskaber. Et lignende eksempel kunne være eventyr, hvor personer i bestemte roller har bestemte karaktertræk og bestemte fjender: den onde stedmoder, den gode prins osv.

Der er mange årsager til, at man forsøger at dæmonisere eller idealisere "den anden". Én af årsagerne til, at man dæmoniserer "de andre", kan være, at man ligner "fjenden" og har brug for at distancere sig fra "de andre". En anden årsag kan være konkurrenceforhold, som gør, at man vil markere sig over for den anden. Hvis man går til fodboldens verden, finder man den samme gensidige dæmonisering. Det gælder fx Liverpool og Manchester, hvor de to klubber set udefra ser temmelig ens ud. Ofte finder man imidlertid også en idealisering af "de andre", fx når indianernes harmoniske pagt med naturen idylliseres.

OS – DEM

- Beskriv en typisk dansker og en typisk kristen.
- Beskriv en tysker og en amerikaner og en muslim.
- Beskriv en sydafrikaner eller en canadier og en hindu.
- Er der forskel på den måde, de beskrives på?
- Hvis ja, hvorfor er der denne forskel, tror du?

Inklusiv og eksklusiv

Begreberne inklusiv og eksklusiv hører ofte sammen med os-og-dem-distinktionen. Inklusiv og eksklusiv er indefra-synspunkter, dvs. to måder, man som troende kan forholde sig til omverdenen på.

Har man en *inklusiv* opfattelse, vil man gerne invitere andre indenfor og finde værdi i deres religion, selv om den er anderledes end ens egen opfattelse. Man vil fx sige: selv om jeg har min religion, og du har din, kan vi godt lære noget af hinanden.

Har man en *eksklusiv* opfattelse, vil man derimod anse ikke-troende for fortabte, og i nogle tilfælde vil man kun omgås *de andre*, hvis de omvender sig. Har man en eksklusiv religionsopfattelse, vil man også dele verden ind i *os* og *dem*.

Ninian Smarts syv dimensioner

Alle har oplevet at have en diskussion, hvor man sidder med en fornemmelse af at tale forbi hinanden. I den offentlige debat sker det også igen og igen. Man kunne fx forestille sig en debat om, hvorvidt homoseksuelle skal have lov til at gifte sig i kirken. Måske siger den ene part, at det skal de ikke have lov til, fordi det er imod Bibelens ord. Den anden person kan derimod hævde, at det skal de have lov til, fordi kirken som institution har en forpligtelse over for alle dets medlemmer. Disse to personer vil aldrig nå til en forståelse af hinandens synspunkter, fordi de taler om to forskellige ting. Den ene taler om religionens indhold, og den anden taler om religionens funktion.

Med Ninian Smarts (1927-2001) model kan man kvalificere en diskussion som den ovennævnte.

Pointen er, at religion kan anskues fra syv forskellige vinkler. Nogle grupper og personer lægger mere vægt på noget end andre, og skemaet er således meget brugbart, hvis man vil have overblik over, hvad en religion står for, og hvad dens medlemmer lægger vægt på.